

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 — —
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 24.

Schusztér Konstantin
 váci püspök.

A magyarországi kath. egyháznak ismét nagy gyásza van. Legkiválóbb főpapjainak egyike, a jótékonyágáról ismeretes váci püspök, Schusztér Konstantin tegnap délben meghalt.

Méltán gyászolja őt püspöki székvárosa és a magyar Alföld java részét magában foglaló egyházmegyéje, mert benne olyan főpásztort vesztett, a ki magához fukar volt, hogy bőkezű lehessen másokhoz. Az áldozat — mit a magyar kultúra és jótékonyág oltárára hozott — meghaladja az egy millió forintot.

Halála méltán kelt azért részvétet nemcsak egyházmegyéjében, hanem az egész országban.

Végrendelete méltó befejezése áldásos életének. Négyezer forintot adományozott a városnak, a kőművelődési célokra hagyta — százezer forintot egy kath. egyetemre.

Adja meg méltó jutalmát az, kinek szeretete arra bírta, hogy a magától megvont filléreket felebarátai javára fordítsa.

Emléke áldott lesz a magyar egyházban mindörökké.

Betegsége és halála.

Körülbelül fél esztendeje annak, hogy a betegség ágyba döntötte, azóta csak nagy ritkán — egy-egy órára hagyta el ágyát, hogy fáradt testét némileg megedze. Házi orvosa dr. Csáky régen lemondott a reményről, hogy a főpap régi egészségét valaha visszanyeri. Néha-néha állapotában némi javulás mutatkozott, ez azonban csak látszólagos volt, mert a püspök ereje napról-napra hanyatlott. Voltak pillanatok, a mikor a katasztrófa bekövetkezését várták. A gondos ápolás azonban mindig öntött egy kis erőt a betegbe. Május havában annyira rosszul volt, hogy orvosi konsiliumot tartottak, a melyen dr. Csáky házi orvosa kívül dr. Lencso és dr. Nagy Ármin vettek részt. Az orvosok egyhangulag konstatálták, hogy a püspök végegyengülést szenved és napjai megvannak számlálva.

Szombaton, a mikor már kétségtelen volt, hogy a katasztrófának be kell következnie, Wirtler Lajos nagyprépost, püspöki helynök, délután fél 2 órakor pápai áldásért Rómába sürgönyözött. A pápai áldás vasárnap reggel 9 órakor érkezett meg, a melyet fél 11 órakor közöltek a beteg püspökkel.

Az agg főpásztor ekkor még eszméletének teljesen birtokába volt. A sürgöny tartalmát jól megértette s gyenge, elhaló hangon csupán ennyit mondott: »Köszönöm.«

Ettől a percztől kezdve lélegzete, a mely kezdetben igen heves volt, folytonosan lassult. Délután egy órakor beállott az agónia s fél négy órakor a püspök, minden fájdalom, vagy végvonaglás nélkül csendesen örökre elszenderült. A halál pillanatában udvari papjai imádkoztak ágya körül. A főpásztor szemét Balázs Lajos oldalkanonok, a ki folyton mellette volt, fogta le.

A halál híre villám gyorsan terjedt el Vác városában. Harangzugások jelzik a főpap elhunytát. A város középületeire, templomaira és iskoláira még tegnap kitűzték a fekete lobogót, s ma már az egész város gyászpompában van.

Végrendelete.

Alig hunyta le a püspök a szemét, a káptalan irásbelileg jelentette be a bíróságnak a halálesetet. Helcz járásbíró rögtön végzésileg intézkedett a vagyon leltározása iránt. A lepecsételések még tegnap Freysinger királyi közjegyző közbenjöttével eszközöltettek. A leltározást megelőzőleg átvizsgálták az értékeket s háromszázhetvenkilencszázhetven forint értéket találtak részben államkötvényekben, részben takarékpénztári betétekben és készpénzben. Később egy asztalon még egy 100 forintos értékpapírt találtak. Ezzel, továbbá az idei terméskből és egyébből befolyt összeggel, a püspök hagyatéka négyezer forintot tesz ki.

A püspök néhány hónap előtt végrendeletet készített. Végrendeletét halála után nyomban felbontották és kihírdették. A főpásztor nagyobb összeget hagyományozott jótékony célra s udvari papjairól, hivatalnokairól, s cselédségéről is eléggé bőkezűen gondoskodott.

Legnagyobb hagyománya egy százezer forintos alapítvány, a melyet végrendeletileg egy katholikus egyetem felállítására hagyományozott, oly feltétellel azonban, hogy ha az egyetem három éven belül fel nem állíttatnék, az összeg a Konstantin alap tulajdonába megy át, a melyet a püspök még életében 200 ezer forinttal szervezett. Ebből az alaphoz segélyezik a patronus nélküli templomokat, plébániákat, iskolákat és kántor lakokat. Negyvenezer forintot a váci árvaház felépítésére. Megjegyzendő, hogy a kórház és árvaház építésére a püspök életében már százezer forintot adományozott. Tízezer forintot hagyományozott a piarista rendnek. Rokonait kielégítette még életében. Egyik testvérének 1000 — másíknak 500 forint évi járadékot biztosított. Udvari papjainak két évi teljes fizetést hagyományozott. Hivatalnokai és cselédsége, a kik legalább is hat év óta szolgálják, egy évi, a kik több ideje szolgálnak, hat évi fizetésüknek megfelelő végkielégítést kapnak.

A végrendeletben egy érdekes passzus van, mely valószínűleg vita tárgyát fogja képezni.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Csak leány.

Írta: Mányiné Prigl Olga.

Evvel a két kurta szóval köszönte meg Beér István a hivatalban akollégái gratulációját, s a lelke legigazabb zugából fakadt ez a két szó. Ugy érzett valójában s szinte gyűlölni tudta volna azt a csupa szalag, csupa csipke apró furesaságot, a ki reggeltől késő estig ambíciózusan törekedett kivágni a magas e-ét. Még jó, hogy legalább éjszaka nyugodni hagyta. A hivatalból csak épen ebédelni jött haza, s legfőképpen vasárnap délutánonként szerethetett alaposabb meggyőződést, a mikor is keserű szemrehányásokat tett a mindig türelmes kis mamának:

— Kár ugy elkapatni, becézgetni, karon hordozni. Maga is kimerül egészen. Tegyük a kocsiba, hadd huzgálja Zsuzsi, minek az a tulságos kényeztetés.

Fáradt volt már a szegény asszony, a karja is fájt. A kurta téli délután valami leküzdhetetlen álmoságot esalt a szemére. Ugy aludt el a kicsi diványon egy ülő helyében. Szép formás feje oldalt billent a vállára, s csendesen, nyugodtan lélegzett. A baba is halakban huzta a másik szobában, a kocsimonoton nyikorgása hallatszott utóbb, aztán meg egyedül az óra ketyegése, vagy ha véletlen megzördült Beér István kezében az ujságlap.

Hogy kiolvasta, letette, s elgondolkozva nézett maga elé. Az asztalról a baba nagyfejű gummipojáczája nézett vissza rá mereven. Olyan szomorúnak tetszett a különben komikus ábrázata, mintha csak azt mondta volna:

— Elesapták a kisasszonyom el, el . . . A tarka csengő-bongó csörgő is maga alá huzta a kicsi harangjait:

— Nincs akinek zörögjek, esörögjek . . .

Kis mama nagyot sóhajt álmában. Az anygalos csipkefüggőny meglebben tőle a a háta mögött. Beér Istvánnak önkénytelen eszébe jut az a csipke szemfödél, mely olyan szomorúan libegett abból az apró kék koporsóból. Az utcán találkozott vele, szomorú ember szorította a hóna alá.

De bolondok is ezek a gyárosok, egy mintára szövetnek mindent.

Feketen ásit felé a spirituszos masina. A srófós láng fogó oldalt csuszolt rajta, nyele mint valami mutató ujj meredez égnek kísértetiesen. Sötét árnyékot rajzol körötte az ablakon befutó alkonyat. Beér István idegesen állott fel, maga se tudta mi leli: Aztán elkezdett föl s alájárni a szobában. A szőnyeg felfogta lépései zaját, — pedig most ép az a nagy csöndesség bántotta.

Csak már ébredne, mozdulna valaki!

Ha'k nyiszorgás, recsegés, majd tompa zuhanás, — s baba abban a pillanatban torkaszakadtából rákezdte a maga nótáját. A kicsi-mama feljedd, de apája sem rest. Rémmült arccal nyalabotja össze a szalagos csipkés porté-

kát. A kocsit tótágot áll, — Zsuzsi zavartan ugrik el az ablaktól.

— Nono, te kicsi bolondom, te, — gyügyög a sivalkódó kis teremtesnek Beér István, s amellet szörnyű aggodalommal tapogatja a baba kövér karjait, lábacskaát, pisze kis orrát, a dekekát, össze-vissza.

— Semmi, semmi baja, — mondja, de bizony szintugy reszket minden tagja, mint a mellette sápadozó kis mamáé.

Meggyújtják a lámpát hamarosan . . . Sisterékelve emelkedik a lobogó láng, a baba csuklik még egyet, aztán elkezd nevetni. Piros rózsza gyul ki az arcán s vele nevetnek apa, anya, a gummi-pojácza, csengő-bongó csöngettyű, a csipke függöny anygalkái.

Kis mama odasimult apához:

— Aztán nem haragszik rá többé ugy-e? . . .

Beér István adná a morózust, de nem sikerülvén, mentegeti magát:

— Hisz csak most látom, milyen helyes jószág . . .

S csakugyan nagyon szép leány lett Beér Giziből. Mikor felvette a legelső báljára készült lenge, fehér ruháját, a két pajkos öcse is meglapult s tágra nyílt szemekkel bámult rá:

— Gizi olyan mint az angyal . . .

Kis mama idegesen kapta magára a meglehetősen szűken szabott fekete seiyem ruháját, de még csak mindig talált igazítani valót a leányán.

— No nézd az a rózsza! — egészen be-

Egy törzsorvos, a püspök unoka öcsese ugyanis néhány év előtt felkereste a püspököt és arra kérte, hogy adjon neki egy képet emlékébe. A püspök ezt válaszolta:

»Értékes képem nincs, tehát nem adhatok, de a hagyatékomból, ha meghalok vásárolhatsz magadnak egy tetszésed szerinti képet.»

És ennek nyoma van a végrendeletekben. Tehát a törzsorvos, ha tetszik, akár Rafael madonnáját is megvásárolhatja, akár 200 ezer forint árban.

Élete.

Ha Haynald a legpolitikusabb volt, Samassa a leglogikusabb, Schlauch a legékeszülőbb püspök, úgy Schuster bizonyára a legnagyobb finanszier. A Bonteaux csoport sohasem bukott volna meg, ha hitelműveleteit Schuster tanácsától teszi függővé.

Elsőrendű gazda. Ő hozta virágzó állapotba a kalocsai érsekség és káptalan pénzügyi dolgait. Kassáról is csupán csak azért helyezték át, hogy a váci püspökség kritikus pénzügyi és gazdasági helyzetét rendezze.

Szegény szüléktől származott s oly szorgalmas, takarékos családi körben nevelkedett fel, hol a vagyonszerzés bajloma astavistice származott át az elődökről az utódokra.

Már gyermekkorában megtanulta, hogyan kell azokat a keservesen szerzett kétgarasokat megtakarítani, a melyeket szorgalmának jutalmául hébe-hóba nagyapjától kapott ajándékba. Tény az, hogy elvégezvén a logikát, nagyapja térdig érő mellénye zsebéből kivett egy ezüst huszast s azzal ajándékozta meg jól tanuló unokáját. Legyen egy kis pénze legalább a vakációra is!

Azonban azt mondják, hogy az iskolaév kezdetén a gyorseszü s gyakorlati hajlamú diák két ezüst huszast adott már a nagyapának, hogy tegye el neki a jövő vakációra.

Ez ötven év előtt történt. De az a két huszas talán még most is kamatozik, ki tudja, milyen tisztességes összegre nőhetett az már azóta?

Mikor Haynald az érseki jószágok igazgatásával megbízta, nemcsak azokat hozta rendbe, hanem saját pénzügyeit is oly jól kezelte, hogy a kassai szerény jövedelmű püspökség betöltésekor Schuster javára Haynaldnak éppen azon érvelése döntött, hogy magánvagyonával fogja pótolni a püspökség szerény jövedelmeit.

Tény az, hogy a napi újságokból első sorban is a börzerovatot olvasta el. A pénzpiacz hullámzását élénk figyelemmel kísérte, — mert magánvagyonra értékpapirokban van elhelyezve. E papirok folyton gazdát cserélnek a szerint, a mint az árfolyam az apály vagy a dagály állapotába jut.

De nemcsak a maga pénzügyeit tartotta rendben, hanem az egyházét is.

A plébánosok számadásaiban ha éles szeme egy félkrajczár különbséget felfedezett, ezért a félkrajczárért nem sajnált egy félárkusos rendeletet megírni.

Asztaláról kenyérhulladék sohasem került le. Minden vendég megkapta a maga császárzsemlyéjét — s így nagy pazarlás kenyérmaradékokban sohasem történt.

Ha a fával minden püspök olyan takarékosan bánt volna Vácson mint ő, akkor az egyházmegye papjai között nem okozott volna forradalmat az a rendelete, hogy a failletmény nem erdei, hanem piaci úton jár ki.

Mikor Kassára került, elszőnyedt azon a tömérdek fahalmazon, mely a püspöki udvart szélében-hosszában ellepte. Rögtön kiadta a rendeletet, hogy a hasábfák künn maradnak, a felaprózott fa pedig a kamarába lesz elzárva.

Egyik szellemes, de fázékony udvari papja úgy segített magán, hogy a kívül fűtő kályhába egy égő gyertyát helyezett. A folyosón sétáló püspök észrevette az ajtó hasadékan keresztül pislogó gyertya-világosságot — s a szellemes pap kapott másnap egy messze, messze eső parochiát valahol a kárpáti sűrű erdők alján, a hol akár máglyát rakhat a kályhába, annyira bővelkedik a fában.

*

E takarékoság csak a közügynek vált hasznára. A váci püspök csak azért vonta el magától a nélkülözhető dolgokat, hogy életének összes fáradaimait, munkásságának összes eredményét oly célra fordíthassa, melyet a főpapi jótékonyág és áldozatkészség emléke gyanánt fog hirdetni a magyar közélet történelmére.

Kötötte magát évtizedek éretlen gunyjinak, hogy nevét azok utódaira nézve tegye halhatatlanná, a kiknek elődei életében annyira félreismerték őt.

Nemrég is egy oly intézetnek vetette meg alapjait, melyet takarékos hajlamai nélkül a kassai püspökség jövedelméből sohasem építhetett volna fel.

Ez az *eperjesi* nőnevelő-intézet, — melyre nemzeti szempontból leginkább hazánk felső vidékén volt szükség. Közel 160 ezer forintot adott ki a püspök e közművelődési célra s tette ezt titkon azon mélyreható szavak kíséretében:

— Istentől vártam mindig a jutalmat és sohasem kerestem mást, mint saját lelkiismeretem elismerő szavát!

Ha gyűjtött és dolgozott, nem saját önzésért, de a magyar társadalom ügyét kívánta szolgálni vele.

Ha a hajlamok gyarlósága sok jó szívet arra ösztönöz, hogy a hírek harsogása között gyakorolja még életében jótéteményeit, — miért ne lehetne tisztos az a másik hajlam, mely a méh munkásságához hasonlóan halála után kívánja gyűjtött kincseit az emberiség szolgálatába bocsájtani?!

Amaz lehet híres ember, de a lelki nagyság igazi példánya ez!

*

A kassai dóm restaurálására 44.000 forinttal járult, az alsó papság helyzetének javítására 40.000 forintos alapítványt tett.

Mint váci püspök új templomot építtetett Jakabszálláson, Rákócziában, Szécsénkén, Tiszaföldváron, székesegyházára tizenötezer forintot költött, a péceli templom építésére alapítványt tett, a kassai domban pedig 15 ezer forintot egy márványoltárt állított. Leánynevelő-intézetnek Keckeméten. Félégyháza és Hódmező-Vásárhelyen leendő fölállítására 140 ezer forintot tett le. A váci főgymnáziumot 46 ezer forintot kiépítette. Új elemi iskolákat állított Besnyőn, Halason, Jászkerekegyháza, Kunszent-Miklóson, Nagy-Kőrösön, Páhibán, Szolnokon és Vácson, összesen 80 ezer forintot. Székvárosának 80 ezer forintot adott árvaházra; kórházra és szegényekháza pedig 100 ezer forintot. Püspöki megyéjében három kanonoki stallum jövedelmének javítására 50 ezer forintot, az esperesek javára 20 ezer forintos alapítványt tett; alsópapsága kongruájára évenként négyezer forintot áldozott, a papi nyugdíjintézetnek alapját 25 ezer forinttal emelte, végül 200 ezer forinttal az ugynevezett *Konstantin-alapot* szervezte a kegyur nélkül való egyházak, plébániák és kántorlakok főtartására. Uradalmában létrehozta a tisztai nyugdíjalapot s ehhez 10 ezer forinttal járult. Kisebb jótéteményeinek se szeri, se száma, de könnyen százezer forintra tehető, úgy, hogy áldozatai *fölülhaladják az egy millió forintot*. E páratlan áldozatok az uralkodó felség figyelmét ismételve kibívták s a jeles főpapot rendkívüli kitüntetések érték: 1881-ben v. b. t. tanácsos, 1882-ben a Ferenc József-rend nagykeresztese, 1888-ban a vaskorona-rend I. oszt. lovagja, 1896-ban a Lipót-rend nagykeresztese lett. Eperjes és Szolnok városok díszpolgárukká választották.

*

A minimális volt az, a mit magára költött. Husz esztendő óta vacsorája sült tökből állott. Mikor most beteg lett, az orvosától csak azt kérte, hogy a sült tököt ne tiltsa el tőle. — Ha sült tökkel nem élhetek, meg fogok halni.

borítja a csipke. Tüzd fejebb! Rajtad van már a keztyű? Hát add ide, majd fel-tüzöm én.

Neki pirul a sietségtől s felsziszszsen. Megszurta az ujját. De hisz Istenem, mikor mindjárt kilencz óra! A papa figyel a kocsi-zörgést, be-be kiált hozzájuk:

— Meddig öltözködtök még?

— Mindjárt, mindjárt készen leszünk!

Kis mama a maga kesztyűjét huzza fel, de reszket az izgalomtól s csak egyre Gizikét nézi. Hiszen száz, meg száz szem fogja figyelni ma este, mikor egybe sines a csinosságnál.

Az utolsó percében ront be a kisebbik öcs, Bandi.

— Ezt meg Mihálovics küldte, mondja, s leteszi a keskeny dobozt az asztalra.

Most Gizike pirult el s szórakozottan forgatta kezében az üde, szagos virágbokrétát. A nagy ba na szemével kérdőleg nézett anyára.

— Egyszerűen itthon hagyod, mondta az. Sajnálod, hogy elkésett vele s punktum. Csak nem dobod el miatta a másikat.

Beérné büszke hanglejtéssel ejtette ki azt az utolsó szót.

Gizi egykedvűen vette magára a bál belépőjét. Szorongó érzés fogta el, s szinte irigykedett az öcseire. Mennyivel jobb azoknak itthon! Szívesen oda adta volna érte a ragyogó báltermet csilláraival, parkettjével, a maga összes hódításra szánt csecsebecsével együtt.

Az első bál évekkel ezelőtt megálmodott izgalmai a megvalósulás pillanatában úgy szét-

pattantak, elmosódtak, mint a színes szappanbuborék.

Hanem azért Beér Gizi mégis nagyon jól mulatott azon az első bálján. Hiába, csak leány volt ő is. Hízelt neki, hogy körül rajongják. Szédület fogja el a káprázatos, csillogó forgatagban. Megfeledkezett minden egyébéről, a zene, a virág-illat bódultta tette.

Édesanya féltősen pakolta be reggel, s még a maga kendőjét is rárakta volna. Édesapának haza kellett futni a béleit téli cipellőért, a fiakkerben is könnyen meghülhet az ember. S a Gizike, Istenem . . . Mikor a Gizike volt a bálkirályrő.

A szegény Cserédhy lányokat bezzeg nem féltette úgy az édes mamájok. Szinte mérgesen guritgatta őket maga előtt, s ment utánok, mint valami esendőr tisztviselő. Az öregebbik egy-egy szurós, megvető pillantással Gizikén töltötte ki a keserűségét. Az erősen puderozott szikár arcán gunyos mosolygás futott keresztül és sovány karjain idegesen rázta meg a drága briliáns karkötőt.

— Hanem azért mégis csak többet érünk mi, mondta az a szikrázó kő. Majd meglátjuk, melyikünk dicsősége tart tovább . . .

Gizike behunyta a szemét s visszaálmodta magát a bálterembe. Otthon az ágyban meg nem tudott elaludni. A vér a fejébe szállt mind. Mellette a széken hevert a bál ruhája s a csipkés közé tűzött meghervadt rózsák illata odcsapódott hozzá, vagy méginkább az éjjeli szekrényén hagyott másik bokrétaé. Igen, s most

arról eszébe jutott Mihálovics. Bántani kezdte a lelkiismeret s hogy még csak nem is látta őt a teremben! Előre érezte volna amellőzést? Hisz Istenem, alig jutottak hozzá! De hova is gondol az a Mihálovics? . . .

Csak leány volt Gizike, Eva leánya, a ki nem tehetett a gyarlóságáról, sem arról, hogy a jó Isten szépnék, kedvesnek teremtette. Mert már tudta azt is. Bele is szokott ebbe a gondolatba s egykedvűen dobálta tüzre az udvarlói küldte elszáradt virágcsokrokat. Sohse jutott eszébe, hogy ő maga is meghervadhat valamikor. Ugy az ötödik farsang elején Beér papa kijött a béketerésből.

— Nem tehetem, nem győzőm, — mondta ingerülten. Talán sohse beszélt még ilyen hangon a kis mamával. Annak szinte tele lett a szeme könnyel.

— De mikor már férjhez kell adni Gizit, tört ki belőle. Lám a Cserédhy lányoknak is sikerült, pedig azok petrezselymet áru tak mindig

— Más az fiam, más . . .
— Azt akarod mondani, mert pénzük volt, mert . . . De hogy mért nem is született Gizi fiának . . .

Kis mama zokogott, csak úgy zihált a keskeny melle.

. . . Szegény édes jó anyák, nem szóllak meg érte benneteket! Hisz' jogos volna a kívánságtok! Csoda-e, ha sajnáljátok a kicsi, finom, elkényeztetett lányotokat szegény, szürke embereknek adni, a kiről rájuk ragad a gond, a fakó gond . . .

Az orvos megtiltotta a konyhában, hogy sült tököt adjanak föl az ebédlőbe. E helyett fázánt hozatott. Mikor ez dében a püspök asztalára került, nagyon haragos lett:

— Ez a doktor tönkre akar tenni, hát láttatok már az én asztalomon fázánt? No, de ha már meg kell lennie, legalább a felét tegyétek el estére . . . *

Az egész háztartásra alig költött öt forintot naponta. Mindenről tudott, mindenről be kellett neki számolni. Nem csak ő takarékoskodott, hanem tisztjeinek s környezetének is a szívére kötötte a spórolást. Mikor Vácra jött, minden alkalmazottjának leszállította a fizetését.

— Tanuljanak takarékoskodni! — mondotta.

Csak nemrégiben javította meg a fizetésüket. De most már alaposan. Sőt megvetette a nyugdíjintézetük alapját is. Ma már 20 ezer forint áll e czélra.

Mikor éppen egyik százezer forintos alapítványát tette, elhívatta az örkanonokot és átadta neki az összeget értékpapirokban. Ez délelőtt történt. Estére megjött az esti lap s látta, hogy a börzén az értékpapírok ára 4--8 frittal feljebb ment. Rögtön hívatta a kanonokot, visszavette az értékpapírokat s százezer forintot leszállított előtte — bankóban.

Száraz, magas alak, sovány arccsal és szegletes vonásokkal. Beszédéből kiértett Szakolczának, szülőhelyének dialektusa. Élénk, izgékony ember volt, aki minden izmával egyszerre beszél. Munkás, fáradhatlan kormányzó s kötelességeinek rabja. Szerete papjait, de egyiket sem kényeztette el. A szeretetben nem ömlengett, — s bár szigorú erkölcsi elvei voltak, de az emberi gyarlóságoknak sokat meg tudott bocsájtani.

Fellépése határozott volt, de indulatba azért nem jött volna soha. A kényelemmel nem sokat törődött s asketikus hajlamait életmódjában meg önkénytelenül elárulta.

Asztala egyszerű volt s éppen nem látszott rajta a püspöki konyha.

Ebéd után a fekete kávé és a szivar minden vendégnek kijárt, de őt nyilvánosan még soha senkisé nem látta dohányozni. Mikor a vendégek eltávoztak, visszavonult szobájába s akkor gyújtott rá a valódi selmeczi pipába tömött három királyra.

Rideg, puritán háztartása volt s a fekete kávé az egyedüli luxus czikk, a mit magának megengedett. Ezt is csak azért, mert orvosságnak tartotta s preskribálta is mindenkinek, a ki előtte gyengélkedésről panaszkodott.

— Fekete kávécskát méltóztassék csak inni. Lássá én még sohasem fordultam orvoshoz, mert engem a fekete kávé minden baj ellen megóv.

Életmódja, önkénytelen árulta el az igénytelen szerzetest, a volt piarista tanárt.

Mint a Pálffy-család nevelője jutott be a kalocsai egyházmegyébe. Később érseki titkár és könyvtáros lett, végre pedig Haynald jószágigazgatója és székesegyházi kanonok.

Tanári hajlamai most is kitörtek belőle s a tanügy terén élénk tevékenységet fejtett ki. Előszóval kereste fel az iskolákat s itt kérdezett, magyarázott, tanított kifejtett pedagógia érzékkel és még több jóakarattal.

Kiforrott egyéniség volt, a ki nem befolyásoltatta magát senki által, hanem önmaga törekedett kiismerni embereit s azokat érdemük szerint méltányolta.

A művészet iránt is kiváló érzékkel bírt. Váci székesegyházának belsejét restauráltatva, oly díszes püspöki trónust emeltetett, a minővel ez idő szerint csak az esztergomi egyház dicsekedhetik. Tervét Schikedanz műépítész készítette s a kivétel kizárólag hazai iparosok munkája.

Ha szóba jött ez alkotása, leplezetlen őszinteséggel tört ki belőle a szó.

— Bizony drágácska volt egy kissé, de szép!

Mikor szentjóbbi apáttá nevezték ki, felkereste egyházi javadalmát.

A jószágkormányzó kalauzolta.

A püspök minden hordót megvizsgált a pinczében és sorra kopogtatta azokat.

A melyik kongott, arra sietett rámondani a kormányzó:

— Ez az apátságé kérem.

A teli hordókra is készen volt a válaszszaal:

— Ez a tisztéké kérem.

Schuster komoly arccsal így válaszolt:

— Ugy látszik, két szentjóbbi apát van.

Az egyik szakállas, a másik borotvált — és az a különös, hogy a szakállas apát borotválja a másikat. Nohát tudja meg a kormányzó ur, hogy én magam szoktam borotválkozni és felesleges borbélyra egyáltalán nincsen szükségem.

Valóságos belső titkos tanácsos és a Ferencz-József rend nagykeresztese volt.

Feltétlen érdeme, hogy a váci egyházmegye zilált anyagi viszonyait rendbe hozta s tiszta örökséget hagyott hátra utódainak.

Egy talpig becsületes jellem, egy vagyonszerző munkáskéz dőlt ki benne főpapjaink sorából.

Temetése.

Végrendeletében temetéséről is gondoskodott. Az volt végakarata, hogy halála után nyomban vigyék ki egyszerű hálósobájából. Egyszerű fakoporsóba helyezték, a melyet fekete posztó lepellel takarjanak le. Koszorukat megtiltja, hogy ravatalára helyezzenek. A holttestet pedig nem szabad halottas kocsin vinni, hanem azt akarja, hogy a koporsót festetlen farudakon, nem vállon, hanem kézen vigyék papjai a templomba, illetve kriptába. A koporsót Szt. Mihály lovára helyezni nem szabad.

A holttest, most csakugyan egyszerű koporsóban fekszik, a püspöki palota nagy szalonjában, ideiglenes ravatalon. A diszravatalt a palota dísztermében állítják fel.

Végrendeleti végrehajtóul Jung János püspököt, Balázs Lajos oldalkanonokot és Nikitics Sándor püspöki uradalmi ügyészt nevezte ki az elhunyt püspök, a kiknek egyenkint — ezer-ezer forintot hagyományozott.

A káptalan ma délelőtt ülést tartott, hogy a gyászszertartás programját megállapítsák. A temetés mint értesülünk, *szerdán* reggel 8 órakor lesz. A gyászszertartás megtartására a hercegprimást kérik fel. Tekintettel azonban a hercegprimás egészségi állapotára, a temetési szertartást valószínűleg más főpap végzi. A püspök holttestét a székesegyház kriptájába fogják örök nyugalomra helyezni.

A magyar-eszékei mandátum.

Dr. Kupsa Viktor, a magyar-eszékei választókerület egyik szabadelpárti jelöltje bejelentette a kerület intézőinek, hogy a jelöltségtől visszalép, miután nem kívánja a kerület állandó politikai összhangját megzavarni s miután amugy is az általa vallott politikai programot öhajjtják érvényesíteni.

Néppárti gyűlés Peéren.

A néppárt a nyár minden vasárnapjára rendez valamelyik kerületben népgyűlést. Tegnap *Peéren* volt, hol a képviselőház egyik tagja *tiltakozott azon vád ellen*, mintha a néppárt a tót nemzeti vezérekkel szövetséget kötött volna. A gyűlésen, melyen egyébként *Zichy* Nándor gróf elnökölt, beszéltek még: *Molnár* János és *Kálmán* Károly néppárti képviselők, akik ismertették a néppárt programját s felhívták a népet, hogy csatlakozzanak a néppárt zászlaja alá.

Új képviselő.

Nagy József választási elnök a felső-eöri választási eljárást 8 órakor megnyitotta. A küldöttség ekkor az ezerföldi választó közönség előtt letette az esküt. Az elnök felhívta a választókat jelölt ajánlására. Fél 9 órakor az elnök kijelen-

tette, hogy csak egy jelölt, *Erdödy* Gyula gróf ajánlatván, ő a felső-eöri kerület országgyűlési képviselőjévé egyhangulag megválasztott.

Az osztrák-németek a kiegyezés ellen.

Az osztrák képviselőház német haladó pártja a kiegyezésről szóló szükségrendelet ellen tiltakozó manifesztumot tett közzé:

»Az alkotmányt — így szólnak — a melynek a nép jogait bátyaképp kellene megvédelmeznie, a 14-ik szakasszal való visszaélés következtében voltaképpen felfüggesztették. A Magyarországgal való kiegyezést, a mely évek sorára szabályozza a mi gazdasági viszonyainkat, a 14-ik szakasz alapján alkotmányszegés útján léptették életbe. A kiegyezés tartama Ausztria gazdasági érdekeinek érezhető megkárosítása s ezt az osztrák államfél egész gazdasági fejlődésére nézve veszedelemnek kell tekintenünk. Igaz ugyan, hogy egy időre föntartják a Magyarországgal való vámközösséget, de a vám- és kereskedelmi szövetség lejáratáról szóló szerencsétlen határozatok már ma bizonyossá teszik, hogy további megújítása nem fog megtörténni, hogy a külölddel kereskedelmi szerződéseink lejáratá után a szerződések megfelelő meghosszabbítását vagy megújítását meg nem értjük úgy, hogy szinte szándékosan idézték föl a vámháboru veszedelmét.

A kiegyezés, melyet a népképviselő belegezése nélkül léptették életbe, az alsóbb néposztályokat különben is terhelő fogyasztási adókat még jobban fölemelte. A cukoradót szintén fölemelték és ezzel a nép egyik legfontosabb élvezeti és fogyasztási cikkét megdrágították.

A manifesztum így végződik:

Minthogy a kormány a reichsrathot a törvény ellenére félretolta, a kormány eljárását a kellő helyről nem tudjuk kellően megvilágítani. Ebben a pillanatban tehát arra kell szorítkoznunk, hogy az egész nép előtt ünnepies óvást teszünk és tiltakozunk a kormány eljárása, valamint a Magyarországgal kötött kiegyezés ellen, mely semmis és érvénytelen s a melynek jogi ereje nincsen. A mennyiben rajtunk áll, mindent el fogunk követni, hogy véget vessünk e jog- és törvényellenes állapotnak s ismét alkotmányos állapotokat teremtsünk meg. Reméljük, hogy még fölvirrad a nap, melyen Thunt és büntársait alkotmányszegésük miatt felelősségre fogjuk vonhatni.

Hasonló manifesztumot tett közzé a szabad német egyesülés is.

A miniszter és a távírda-hálózat.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter a távírda-hálózat ügyében a következő leiratot intézte a nagyváradi kereskedelmi kamarához:

Kereskedelmi és iparkamarának

Nagyvárad.

Nagyváradon a posta-távírda központnak az Olasz városrészen fekvő Uri-utcai kincstári épületből az Újváros részbe való áthelyezése s a közelebb állami tulajdonba és kezelésbe átvett városi közhasználatu távbeszélő központjának is ugyanott leendő berendezése iránt folyó évi márczius hó 11-éről 979. szám alatt kelt újabb előterjesztése, valamint a kamarának kezdeményezése folytán Nagyvárad város törvényhatósági bizottságnak folyó évi márczius hó 9-én folytatólag tartott közgyűléséből, ugyszintén több nagyváradi kereskedőnek hozzám hasonló értelemben intézett kérelmére a kamarát a következőkben értesítem:

Az egész megalom csak arra mutat, hogy a kamara és a város közönsége nincs kellően tájékozva az ottani posta-távírda-szolgálat berendezése tekintetében a most fennálló helyzet felől, még kevésbé pedig a távbeszélő központ, hol történő elhelyezésének jelentőségére nézve.

Azóta ugyanis, hogy Nagyváradon az egész város területére szóló postafeladási szolgálat a pályaudvari hivatalhoz helyeztetett ki s onnan

történi nemcsak a csomagok, pénzeslevelek és utalványok, hanem a többi postai küldeményeknek is a házhoz kézbesítése, a közönségnek ugyyszólván kizárólag csak a feladás végett akad dolga a posta-távírdahivatalnál.

E célra pedig az Ujvárosrészi közönségnek is meg van a maga hivatala, mely egy a postai mint a távírdai feladás tekintetében szolgálati berendezéssel bír, mint az Olaszi városrészi hivatal.

Különbség a kettő között a postára nézve csak annyiban áll fenn, hogy az utóbbinál adatnak le a portómentes hatóságok s hivatalok levelezései, mely azonban az Ujváros részre semmi féle hátránnyal nem bírhat, lévén majdnem az összes hatóságok és hivatalok az Olaszi városrészben elhelyezve.

A távírda szolgálat tekintetében is a két hivatal között csak annyiban van különbség, hogy az olaszi-i hivataltól történik a távíratok kézbesítése, valamint egy az ott, mint az ujvárosi hivatalnál feladott távíratoknak is a távírda vezetékén továbbítása.

Mindez azonban nem járhat az ujvárosi közönségre nézve szóbajöhető hátránnyal, mert az uri-utcai posta-távírdai hivatal az Ujváros részről alig pár száz méternyi távolságra esik, mely távolság az Ujváros részre szóló távíratok kézbesítésénél legfeljebb egyes esetekben 23-percznyi késedelembe nyilvánulhat. Az ujvárosi hivatalnál feladott távíratok pedig 5 perczenként külön küldőncz által továbbítás végett átszállítatván az Olaszi-i hivatalhoz, késedelemről e részben sem lehet szó.

A mi végül a távbeszélőt illeti, a közönségre teljesen közömbös s a távbeszélő forgalom lebonyolításánál semmi befolyással sincs az, hogy a távbeszélő központ hol van berendezve.

A központ, illetve az ott berendezett kapcsoló hivatalnak feladata ugyanis kizárólag csak a kívánt összeköttetések gyors megadásában áll. E részben pedig teljesen mindegy, ha a kapcsoló-hivatal bárhol, ha akár a városon kívül is van elhelyezve.

A kamara egyáltalán téves felfogásban van a távbeszélő központ jellegére nézve. Nevezetesen, úgy látszik, abban a hiedelemben van, hogy a nem előfizető közönség csakis a központból folytathat beszélgetést. Ezért találja tehát az Ujvárosrészi közönségére nézve annyira sérelmesnek a távbeszélő központnak az Olaszi városrészben tervezett elhelyezését.

A nem előfizető közönségnek, — ha a távbeszélőt igénybe venni kívánja — egyáltalán nem kell e végből a központot, illetőleg az ott berendezett nyilvános távbeszélő állomást felkeresnie, hanem e célra rendelkezésére fog állani a város különböző részeiben több nyilvános helyen — egyebek közt az ujvárosi posta-távírdahivatalnál is — berendezendő nyilvános állomás, honnan nemcsak helybe, hanem ha már munkába vett interurban összeköttetés a forgalomnak átadatni fog, Budapesttel is lehet folytatni beszélgetést.

Ezek szerint tehát nemcsak az előfizetőket semmiképp nem érinti, hogy a távbeszélő központ hol rendeztetik be.

Mindezeknél fogva semmi indoka nincs annak a kívánságnak, hogy Nagyváradon a posta-távírdai telefon központ az Ujváros részben akár e célra vásárolandó vagy építendő házban, akár bérhelyiségekben helyeztessék el. Ez mindenképpen aránytalanul nagy áldozatba kerülne s még sem lenne abból a fentiek szerinti sem a szolgálatnak, sem pedig a közönségnek ugyyszólván semmiféle előnye.

A mi jogos kifogása az Ujváros részi közönségnek a posta-távírdai jelenlegi berendezése ellen lehet, az csakis az ujvárosi posta-távírdai hivatal mostani helyiségeinek szűk s a forgalmi központtól kissé félreeső fekvésére vonatkozhatik.

Azon célból, hogy ezen hátrányos helyezeten javítsak, a nagyvárad-i posta-távírdai igazgatóságot egyidejűleg utasítom, hogy a nagyvárad-ujvárosi posta-távírdai hivatal jelenlegi helyiségeinek bérletét 1900. évi május hó 1-ére mondja fel s a most jelzett időponttól fogva a hivatal az Ujváros részt kereskedő és iparos köröknek — a kamara által és folyó évi június hó 1-én 2282. szám alatt kelt előterjesztésében pártolt — óhajához képes Ul-

mann és társa nagyvárad-i lakosoknak a Nagypiaczter és a Reáliskola-utca sarkán a kereskedelmi csarnok tőszomszédságában fekvő házban kibérlendő helyiségekben helyezze el az esetre, ha a háztulajdonosok hajlandók lesznek a helyi viszonyokhoz képest tulmagas évi 1900 forint bért legalább 1700 forintra leszállítani.

Az új helyiségek bérlete az eddigi állapottal szemben a kincstárnak még így is jelentékeny áldozatába kerül, úgy hogy ha tulajdonosok megmaradnak az évi 1900 ftos bérkövetelés mellett, más megfelelő megoldási mód hiányában kénytelen leszek megfontolást tárgyává tenni, hogy a szóban levő hivatal továbbra is a jelenlegi helyiségekben hagyassék meg azok némi kibővítése mellett.

A kamara tehát, valamint az érdekelt körök maguk is hassanak oda, hogy a kiszemelt új helyiségeket a kincstár a jelzett bér mellett megkapja.

Intézkedni fogok továbbá annak idején, hogy az ujvárosi posta-távírdai hivatalnál a közönség használatára nyilvános távbeszélő-állomás is rendeztessék be és hogy a hivatal a forgalom mérvének megfelelően oly számban láttassék el személyzettel, hogy ott a közönség gyors kiszolgálása nehézségekre ne ütközzék.

Az azonban, hogy a kincstár Nagyváradon — annak Ujváros részében — posta-távírdai távbeszélő célokra még egy másik házat is szerezzen vagy építtessen, nemcsak az időszert, hanem a későbbi időre is kizártnak tekintendő.

Erre a fentiek szerint szolgálati szempontból nincs, semmiféle szükség, pénzügyileg pedig aránytalanul nagy s egyáltalán meg nem indokolható áldozatokkal járna.

Csak 4 évvel ezelőtt közel 100.000 frt költségen a kamara és a város tanácsának javaslatára kiépített uri-utcai posta-távírdaházban ugyanis a szolgálatnak az a része, mely lehetőleg állandó elhelyezést igényel, belátható időn át jól megfér, sőt ha a helyiségek szaporításának szüksége később felmerülne, az épülethez tartozó nagy telken bármikor lehet a szükséghez képest szélszerűen és sokkal kevesebb költséggel terjeszkedni, mint amennyibe az Ujváros részben alkalmas helyen csupán magának a pusztá telek megszerzése kerülne.

Még megjegyzem, hogy nincs az országban egyetlen oly vidéki város sem, hol a kincstár posta-távírdai távbeszélő célokra két épületet tartana fenn. Sőt Nagyváradnál nem kisebb jelentőségű több oly vidéki város is van, hol bár nagy szüksége mutatkozik, de a pénzügyi viszonyok miatt mindeddig nem lehetett a szolgálat követelményeinek és a kor igényeinek megfelelő külön kincstári posta-távírdai házat építtetni vagy szerezni.

Szolgáljanak mindezek a kamarának tudomásul s világosítsa fel az érdekelt közönséget is a fentiekről.

Budapest, 1899. július hó 19-én.

Hegedüs, s. k.

A kamarák országos értekezlete.

— A végleges program —

A magyarországi kereskedelmi és iparkamarák ez évben Nagyváradon tartják országos értekezletüket.

A nagyvárad-i kereskedelmi és iparkamara már megtette a szükséges intézkedéseket a kongresszusra s a programot, valamint a kongresszus napirendjét a következőkben állapította végleg meg:

Augusztus 23. (szerda.)

Délután 9 órakor az V. országos értekezlet megnyitása és a napirend tárgyalása.

Délután 1 órakor indulás külön vonaton a Szent László (Püspök) fürdőbe.

Délután 2 órakor diszebed a Szent László-fürdőben. (A kamarák kiküldöttei a nagyvárad-i kereskedelmi és iparkamara vendégei).

Délután öt órakor átrándulás a Félix-fürdőbe. Este 8 órakor társas vacsora a Félix-fürdőben.

Augusztus 24. (csütörtök).

Délután 9 órakor esetleg az értekezlet folytatása és berekesztése.

Délután 10 órakor ipartelep megismerlése. Délután 1 órakor társas ebéd a Kereskedelmi Csarnok disztermében. (A kamarák kiküldöttei Reismann Mór, a Csarnok elnökének vendégei).

Délután 3 órakor a város nevezetességeinek megismerlése.

Délután 6 órakor uzsonna a Sport-téren. (Az értekezlet tagjai Kunz Gusztáv beltág vendégei).

Este fél 8 órakor színi előadás a szinkörben. Színház után társas vacsora á la carte a Bazár vendéglőben.

Augusztus 25. (péntek).

Reggel 4 óra 13 perczkor indulás a várad-velencei vasútállomástól Mező-Telegdre.

Reggel érkezés Mező-Telegdre 5 óra 30 perczkor. Megérkezés után reggeli a Bihar-Szilágyi olajipar részvénytársaság telepén. (A kiránduló társaság tagjai a részvénytársaság vendégei).

Reggelizés után a mező-telegdi ipartelep megismerlése.

Reggel 8 órakor indulás a tatarosi aszfaltbányába.

Délután 10 órakor megérkezés után villásreggeli. (A kiránduló társaság tagjai a tatarosi aszfaltbánya r. t. vendégei).

Reggeli után az ipartelep megismerlése.

Délután fél 11 órakor indulás Felső-Dernára. Délután fél 1 órakor érkezés Felső-Dernára.

Délután 2 órakor a bodonosi szénbánya megismerlése.

Délután 3 órakor az aszfaltbánya-telep megismerlése.

Délután 4 órakor ebéd. (A kiránduló társaság tagjai a magyar aszfaltbánya r. t. vendégei.)

Este 6 órakor indulás Mező-Telegdre.

Este 10 óra 7 perczkor indulás Nagyváradra.

Este 11 óra 44 perczkor érkezés Nagyváradra. A Bihar-Füredre való kirándulásban résztvevők az éjjelt a vasúti kocsikban tölthetik.

Augusztus 26. (szombat).

Reggel 3 óra 50 perczkor indulás Belényesbe.

Délután 10 órakor érkezés Belényesbe.

Délután fél 11 órakor érkezés Virághnénál.

Délután fél 12 órakor indulás Bihar-Füredre. Délután érkezés Bihar-Füredre.

Augusztus 27. (vasárnap).

A fürdőtelep és környékének megismerlése. Itt a kiránduló társaság szétoszlik.

A kongresszus napirendje:

1. Jelentés a IV. országos értekezlet határozatainak érvényesüléséről. (Előadó: Deil Jenő, kassai kamarai titkár.)

2. A katonai szállítások biztosítása a kisipar részére. (Előadó: Kulinyi Zsigmond, szegedi kamarai titkár.)

3. Kamarai tagok számára vasúti kedvezményes utazás kieszközölése. (Előadó: Gámán Zsigmond, kolozsvári kamarai titkár.)

4. A kisipar helyzetének javítása. (Előadó: ifj. Steiner Károly, a temesvári kamara beltagja.)

5. Az észak boszniai-adriai vasúti összeköttetés kérdése. (Előadó: Smoquinae A. F. a fumei kamara titkára.)

6. A jelenkori hazai gyáralapítások bírálata. (Előadó: dr. Záray Károly, a pécsi kereskedelmi és iparkamara titkára.)

7. Miképen lehet hazai iparunkat az Ausztriával közös vámterület mellett fejleszteni. (Előadó: dr. Holesch István, besztérczebányai kamarai titkár.)

8. A zálogházi intézmény államosítása. (Előadó: dr. Záray Károly, a pécsi kereskedelmi és iparkamara titkára.)

9. Esetleges indítványok.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-6-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és esütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Augusztus 15. Mulatság Nagyszalontán a gymnasium javára.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán

Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **Nogáll emléke.** A gyászt és veszteséget, mit b. e. *Nogáll* püspök halála egyházmegyénkire és városunkra hozott, még élénken és mélyen érezzük mindnyájan. Az egyházmegye papsága, hogy mily őszintén fájlalta felejtethetetlen jótevőjének halálát, impozáns módon megmutatta a temetésen való részvéte által. Azóta is egyre érkeznek részvétnyilatkozatok az egész országból, de különösen az egyházmegyéből. A városi egyházmegyének egyik kiválóan képzett, érdemtelen tagja, kit betegsége akadályozott a megjelenésben, szerkesztőségünket kereste fel részvétnyilatkozatával. Bár rólunk elismerően nyilatkozik, adjuk szép levelét egész terjedelmében nemcsak írójának kiváló egyénisége miatt, hanem mert az egész egyházmegye érzelmeit tolmácsolja:

»Szükségét érzem annak, azért teljesítem is, hogy ezennel elismerésemet és köszönetemet fejezzem ki, ama fenkölt szellemű és tartalmilag a mily nemes, épen oly igazlelkű cikkekért, melyeket a *Tiszántul* a mi nagy halottunk, *Nogáll* püspök elhunyt alkalmából közölt.

Valóban azok méltók a nagy halotthoz; mindaz, a mi ott írva volt, betűről-betűre megillette az ő nagy szellemét. Szerencse, hogy oly toll írta, mely látszik, hogy át és átértette őt és képessége volt hozzá, azt amit átértett, úgy megírni, amint kellett; lelkemből vette minden szavát; bárcsak mindegyikről úgy lehetne és kellene írni.

E cikkekkel megvan becsülve a megye is, mert bebizonyítják, hogy a megye igazán érdemes papja, holta után is tiszteletben részesül nálunk.

Gratulállok is a *Tiszántul*nak, hogy oly méltóan interpretálta a megye érzelmeit, a megholt és mégis halhatatlan iránt, mert nagy neve, míg a világ — világ lesz, örökké fényleni fog.

* **Személyi hír.** *Beöthy* László dr. főispán tegnap hazaérkezett.

* **Ülés a városházán.** Nagyváradi város pénzügyi és gazdasági szakbizottsága július hó 29-én délután ülést tart a városházán. Ez alkalommal a Városliget rendezése és a hozzájáró ut építésének költségeit fogják tárgyalni. Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága ugyanis utasította a tanácsot, hogy a költségekre nézve szerezze be a pénzügyi szakbizottság véleményét s azt a közgyűlés elé mutassa be.

* **Uj magyar gróf.** Felsője gróf *Zelenka-Zelénski* Róbertnek az ismert magyar közgazdasági írónak és törvényes utódainak a magyar grófi méltóságot, egyszersmind az örökös főrendiházi tagság jogát adományozta. Gróf *Zelenka-Zelénski* Róbert egyike hazánk legvagyonosabb nagybirtokosainak. Tevékeny részt vett a legutóbbi választások alkalmával a politikai küzdelmekben, mint képviselő is fellépett nemzeti párti programmal, de az akkori kormány választási eszközeivel szemben megbukott. Tagja a M. G. Sz.-nek s mint hírneves közgazdasági író tevékeny részt vesz annak gyűlésein, felolvasásain.

* **Kinevezések.** A m. kir. igazságügy miniszter *Nagy* József nagyváradi törvény-

széki bírót a VII. fizetési osztályba sorozott törvényszéki bírónak, *Kollay* Győző nagyváradi kir. törvényszéki telekkönyvezőt a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába nevezte ki alkalmazásuk helyén.

* **Eljegyzés.** *Moldován* Pál, nagyváradi kir. törvényszéki telekkönyvi irattárnok az elmúlt héten tartotta eljegyzését *Rusz* Anna kisasszonnyal, *Rusz* László földbirtokos nagyműveltségű és kedves leányával Talpason, Aradmegyén.

* **Meghalt a kövezeten.** Tegnap a Nagyhíd mellett levő u. n. emberpiacra egy szegény kapás embert halva találtak. Egyik fa tövében feküdt a szegény ember s valószínűleg szélhűtés érte. *Czekélinisz* főhadnagy vette észre, hogy meg van halva, mikor mellette element. A kezén és arczán látható foltok azt látszanak igazolni, hogy órákon keresztül feküdt meg halva. A rendőrség beszállította a bonczházba.

* **Névváltoztatások.** Piskoj Brezse (Rezső) feketetői lakos vezetéknévét »Puskás«-ra, Szoliarik Kálmán és Szoliarik István asszonyvársári lakosok vezetéknévüket »Vincz«-re, Schatteles Jakab nagyszalontai lakos vezetéknévét »Szilágyi«-ra, Argyelan Malvin m.-csékei állami óvónó vezetéknévét »Abonyi«-ra változtatta.

* **A szerelem sötét verem...** Keservesen megadta az árát *Zimmermann* Adolf sváb paraszt a hiszékenységének. Vasárnap délután sétálni indult *Zimmermann* s amint a Fő-utczán járkált, meglátott egy leányzót, ki nagyban kacsingatott rá. *Zimmermann* nem lévén fából, megpödrölte a bajuszát, azután megszólította a leányt, aki szóba is ereszkedett vele. A leány azután szerelmes beszélgetés közben kicsalta a vasúti-híd mellett fűzesbe, hol egy bokor árnyékában meg is pihentek. Míg ültek azonban ott néhány perczig, addig a bokorból három marcsona alak ugrott ki, akik megrohanták *Zimmermann* s elvették összes pénzét, mintegy hét forintot. A rendőrség a megrabolt ember panasza alapján még vasárnap éjszaka elfogta a tetteseket *Brunner* Ferencz, *Molnár* Lajos és *Tóth* Lajos személyében, de elfogták a csábító leányt is *Lakatos* Juliska személyében, aki a három férfival előre megbeszélte a dolgot. Mind a négyen a rendőrségnek régi ösmérsői. Tettöket beösmerték, csak azt tagadják, hogy erőszakkal vették volna el a pénzt *Zimmermann*tól. Átadták őket az ügyészségnek.

* **Vizbe fulladt joghallgató.** Szombathelyen vasárnap délután megrendítő szerencsétlenség történt, egy végzett joghallgató, *Bessinger* János fürdő közben belefuladt a Gyöngyös nevű patakba. A szerencsétlenül járt fiatal ember nem tudott uszni s a víz egy mélyebb helyre sodorta, hol elvesztvén lábait alól a talajt, anynyira megijedt, hogy még az elmerülés előtt szívzélhűdés érte. A parton sokan voltak, azonban segélyére csak későn mentek, amikor már megvolt halva.

* **Falb legujabb jóvendölése.** *Falb*, az időjós, ki jelenleg egyik stájer furdőben tartózkodik, a következő orakulumot állította föl a legközelebbi napokra: július 20—25. Kiadós esők, többször zivatarral, 22. elsőrendű kritikusan. Utána a hőmérséklet jelentékenyen eszik, jul. 20—30. Az esőzés ismét megkezdődik, számos helyen zivatarral. A hőmérséklet jóval fölemelkedik az átlagos középben, azután pedig visszasüllyed, aug. 1—7. Nagy terjedelmű esőzések, mint zivatarok utómaradványai, augusztus 6. A hőmérséklet a közép alá süllyed, augusztus 8—12. Az eső némileg szűnik, a hőmérséklet emelkedik.

* **Agyonlőtt községi bíró.** Hivatalos állásának áldozata lett a múlt héten *Gyöngyös-Oroszi* érdemes bírónak *Barna* Pál. Egy indultól eivakult napszamos ember oltotta ki életét, aki sem azelőtt nem volt haragos, sem a büntény elkövetésének pillanatában nem részesült a bíró részéről olyan bántalomban, a mely e rémes tett elkövetését legalább némileg is megmagyarázhatná tenné. Az egész dolognak a története különben a következő: Toldy Pál gyöngyösi lakos egy darab földet bérelt

Gy.-Orosziban. Mielőtt azonban az aratásra került volna a sor, a földet árverésen megvette *Novák* Imre gy.-oroszi lakos és a termés felét magának követelte. Erről persze *Toldi* Pál hallani sem akart. *Novák* Imre tehát a községi előljáráshoz fordult. Este 11 órakor a bírónak, segédjegyzővel s az előljáráshoz még néhány tagjával kiment a szántóföldre azzal a szándékkal, hogy a termés ötöt illető fele részét az ő jelenlétükben behordatja. Ennek neszt vette *Toldi* és munkásaival szintén a helyszínére sietett, hogy *Novák*ot terve kivitelében megakadályozza. Ebből természetesen veszekedés, majd verekedés támadt, melynek hevében *Kovács* László — *Toldy* egyik napszamosa — a jelen levő segédjegyző válláról lekapta a puskát s alig 3 lépés távolságról sziven lötte a bírót. A gyilkost letartóztatták s már az ügyészség börtönében várja megérdemelt büntetését.

* **Gyászmise Petőfi Sándorért Nagy-Szalontán.** Nagy-Szalontán, melyet oly sok emlék fűz *Petőfi* Sándorhoz, a hazájáért hősi halált halt koszorú költőnkhez, szintén lerója adóját nemzetünk e kiváló nagysága iránt. Folyó hó 29-én (szombaton) d. e. 9 órakor a nagyszalontai róm. kath. templomban a Segesváron 50 évvel ezelőtt elesett dicső honvédekért és *Petőfi* Sándorért engesztelő szent miseáldozat fog mondatni, melyre már ezután is meghívják a város hazafias polgárságát.

* **A hancuzozás vége.** A dunagőzhajózási társaságnak a Lánchíd mellett levő szabadkikötője előtt ma reggel végzetes szerencsétlenség történt. Gabona szállító uszály hajó kötött ki, a melyet nem akartak kiüríteni. Hajnali öt óra tájban a munkások már nagyobbára együtt voltak és várták a munka megkezdését. A hajó fedélzetén a gőzdaru mellett állottak *Kalendacsik* József és *Bigus* Mihály buzahordó munkások. Már nagyon sokáig várhattak, mert unatkoztak. Hogy unalmokat elűzzék, hancuzozni kezdtek. Először kezerejüket próbálták ki, később birkózni is kezdtek. Addig a többiek nézték s jóízűen nevettek az egyik vagy másik ügyetlensége felett. Egyszerre csak megbotlottak az emelő daru lecsúngó láncaiban s mind a ketten a Dunába zuhantak. Lett nagy ijedelem, futkosás. Nehányan a munkások közül azonnal a csónakba ültek és a hullámokkal küzdők után eveztek, a kiket a víz árja gyorsan magával vitt. *Bigus* Mihályt szerencsésen a csónakba emelték, *Kalendacsik* József azonban már eszméletét veszítette. A víz alá bukott, néha-néha felbukkant a feje, aztán megint elkapta egy hullámcsapás s nyomtalanul eltűnt. Hasztalan keresték, a víz elnyelte. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

* **Bimbóhullas.** *Molnár* Kálmán és neje *Tenczlinger* Vilma mint szülők, valamint számos rokonok mély fájdalommal tudatják, forrón szeretett fiuk *Kalmánkának* f. hó 23-án délután 5 órakor hosszas szenvedés után életének 2 és fél éves korában történt gyászos elhuytat. A felejtethetetlen kis halott hült tetemei f. hó 25-én délután 3 órakor fognak *Czinege-utca* 494. számú háztól a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint a várad-olaszi nagytetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1899. július 24. Legyen könnyű a föld a korán elköltözött kis halott felett!

* **Ügyészi megbizottak.** Az új bünvádi pörrendtartás a jövő évben lép életbe. Ez a törvény gyökeresen átváltoztatja az igazságszolgáltatást s a mellett, hogy az esküdtszék hatáskörét kiterjeszti, eddig nálunk ismeretlen intézményt honosít meg. Ez az ügyészi megbizottak intézménye. Az új bünvádi eljárás ugyanis a kir. járásbíróknál is életbe lépteti a vádhatóság intézményét, a melynél fogva az államhatalom itt is képviselve lesz. Eddig a járásbíróknál nem volt közbád, csak magánvád, tehát az ügyészség nem is vett részt az ottani tárgyalásokon. Minthogy az ügyészség az ily módon megnövekedett munkát nem végezheti el, a törvény ügyészi megbizottakról gondoskodik, a kik a közbádat képviselik. Ezek a megbizottak lehetnek ügyvédek, törvényszéki jegyzők, aljegyzők, joggyakorlók, vagy bármely jogvézett egyén, akik ezért tiszteletdíjat kapnak. Plósz igazságügyminiszter e tárgyban nyi-

latkozattételre szólította föl a főügyészségeket. A törvény azon rendelkezését, hogy bírósági alkalmazottak ügyészi minőségben szerepeljenek, az igazságügyi kormány valószínűleg hatályon kívül helyezi s csak ügyvédekéket biz meg az ügyészi teendőkkel a járásbírók előtt.

* **Halálozások.** *Frits* Ignác órásmester f. hó 23-án élte 66-ik évében elhunyt. Temetése f. hó 25-én d. e. fél 10 órakor az Ujsor 881-ik számú lakásáról. — *Ózv. Kakas* Vendelné sz. *Norkoly* Katalin életének 68-ik évében elhunyt. Temetése f. hó 25-én d. u. 4 órakor Réven lesz. — *Ózv. Krizsán* Jánosné sz. *Leukucza* Mária f. hó 23-án élte 66. évében meghalt, ma délután temették el Péczeves-utca 729. számú lakásáról.

Hentzi csontjait nem találták.

Budapest, július 24.

— Saját tudósítónktól. —

Ma reggel kezdték meg a munkálatokat, hogy Hentzi hamvait átszállítsák végleges helyére, a hadapródiskola elébe. A sirbontás alkalmával azonban meglepő eredményre jutottak, mert Hentzi csontjait sehol sem találták.

A budai vizivárosi temetőben ugyanis *Kittel* hadmérnökari ezredes vezetése alatt katonai és polgári bizottság jelenlétében megkezdtek Hentzinek és társainak sirbontását, hogy csontjaikat összeszedjék s egyúttal konstatálják a jegyzőkönyv alapján a tetemek létezését. A fölászott csontokat azonnal át is szállították a hadapródiskolába. *Alnoch* koponyáját és lábszárait úgy találták, mintha üő helyzetben lett volna eltemetve, a test többi részei azonban hiányoztak. *Folini* századosnak, ki hátulról sérült meg, lapoczkacsontja össze van zúzva. *Corini* százados csontja ép.

A katonák négy közös sirban vannak, de csak két koponyát találtak, mely valószínűleg *Friedler* és *Rosenzweig* hadnagyoké, mert sirjuk üres.

Utoljára kezdtek Hentzi sirjának bontásához. A vékony földréteg alól női csontok kerültek ki, mely Hentzi özvegyének csontjai. Ezután tovább kutattak, de hasztalan, mert Hentzi csontjai eltűntek.

A bizottság meglepetve nézegette a hivatalos jegyzőkönyvet, melyben le van írva, hogy Hentzit nejével együtt temették el a jelzett sirban.

A csontokat két koporsóba tették a hadapródiskolában, az egyikbe a Hentzi nejét, a másikba eeddig a katonákét, Hentzi koporsója üresen maradt.

EGYESÜLETEK.

A honvédegyület ülése. A nagyváradai és biharmegyei 48—49-iki honvéd egyület vasárnap délelőtt ülést tartott a városházán. Dr. Grósz Albert elnökölt; jelen voltak: Szüts István főjegyző, Reményffy Rezső pénztárnok, Feltothy Ödön, Lánszky József, Papp József vál. tagok, azonkívül *Rács* Mihály helyettes polgármester.

Felolvasták a segesvári Petőfi-ünnepélyre szóló meghívót. Szüts István indítványára kimondották, hogy az ünnepélyen az egyesület küldöttségileg képviselteti magát s koszorút helyez az emlékszóborra. Tekintettel azonban az egyesület csekély pénzügyi viszonyaira, az alábbi kérvényt intézték a polgármesterhez, amelyben azt kérik, hogy két olyan tagot küldjön ki a törvényhatóság, akik mint 48-as honvédek az egyesületet is képviselnék.

Bejelentették s tudomásul vették, hogy *Szabó* Mihály bélfenyéri lakos, volt 48-as honvéd részére 10 koronát, *Barthy* Mózesnek pedig két ízben összesen 14 koronát utaltak ki.

Elnök bejelentette, hogy Biharvármegye ez évre a 100 frt segélyt kiutalta s egyleti pénztárnok átvette.

A polgármesterhez intézett kérvény a következő:

Nagyságos Polgármester Ur!

Mint az 1848/49-iki dicsőséges nagy eszmék és küzdelmek még életben levő, de már elaggott harcossai a július 31-én Segesváron lánglelkű költőnk és egykori honvédbajtársunk ötvenéves emlékének tiszteletére rendezendő hazafias és országos ünnepén nemcsak egyletünk nevében, de városunk képviselőiben is részt venni óhajtván, a legmélyebb tisztelettel következő alázatos kérelmünket vagyunk bátrak előterjeszteni:

Köztudomású tény, nagyságos polgármester ur, miszerint egyletünk anyagi viszonyai nemcsak hogy igen kedvezőtlenek, sőt tagjainak túlnyomó többsége maga is mások nagylelkűségére és támogatására van utalva s így nagy sajnálatunkra nem vagyunk azon kedvező helyzetben, hogy magunkat a jelzett hazafias emlékünnepen küldöttségileg és saját erőnkkel képviseltesük.

Ismerve azonban Nagyságodnak kiválóan hazafias érzelmeit s minden jó iránti nemes törekvését, azon reményben, azon erősmeggyőződésben, hogy kérelmünk meghallgatása és Nagyságod elhatározása az idő rövidségénél fogva — bár utólagosan — egy a tek. városi tanács és a városi törv. hatósági bizottság előtt is visszhangra fog találni, a legmélyebb tisztelettel és hazafias bizalommal esedezünk Nagyságod kegyes jóindulata előtt, miszerint egyletünket utazási és egyéb kiadások czimén bizonyos összeg kiutalása és fölvétele által támogatni méltóztatassék a tekintetben, hogy magát két oly honvédbajtárs által képviseltesse, kik ez idő szerint a tek. törvényhatósági bizottságnak is tagjai s kik mint ilyenek a jelzett ünnepélyen Nagyvárad hatóságát és polgárságát is képviselnék, az emlékszóbor talapzatára pedig az ünnepélyhez méltó koszorút is helyezhetnének.

Azon reményben, hogy kérelmünk Nagyságod hazafias keblében is rokonérzelemre talál maradunk Nagyságodnak kiváló tisztelettel Nagyvárad, 1899. július 24-én. *Grosz* Albert, honv. egyleti elnök, *Szüts* István, egyleti főjegyző.

Előkészületek a vendéglősök kongresszusára. A vendéglősök, kávécsok és pinczerek kongresszusára már nagyban érkeznek a bejelentések és az előkészületek javában folynak.

Kernács Jánosné, a zászlóánya tegnap d. u. 4 órára összehívta azokat a lányokat, kik hajlandók voltak a koszorusleányok tisztét elfogadni. A leánykák kalap nélkül, fehér virággal hajukban, lakkezipőben, fehér ruhában jelennek meg az ünnepélyen. A szallagokat, melyeket a vőfélyek és koszorusleányok adnak a zászlóra, azt *Brüll* Berta, *Spevár* Etelka és *Kunz* Mariska himezik. Egy iczi-piczi leányka: *Élő* Jánosé és *Kriszta* Sándor fiúcskája díszmagyarban lesznek.

A kongresszus vigalmi bizottsága szerdán d. u. 5 órakor a Zöldfa termében tart ülést.

A honvédelmi miniszter *Sarkadi* Ignác közbenjárására megengedte, hogy a hadapródiskola villanyvezetékét átvezessék a lövöldébe, hol a táncestély lesz. A kereskedelmi miniszter pedig kedvezményes utazási jegyeket engedélyezett a vendégek számára.

A kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága vasárnap délelőtt tartotta meg *Láng* József elnökielte alatt július havi ülését. A múlt havi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után több kérvény fölött határozott az igazgatóság. Nem kevesebb mint 12 kérvény volt, a mely gyógyfürdő használatára engedélyt és másfélszerez táppénzt kér. Az igazgatóság tiznek megadta az engedélyt, kettőt pedig kérelmével elutasított; egyúttal kimondta azt az elvi határozatot, hogy gyógyfürdő használatát csak olyan tagoknak adja meg, a kik előzetes gyógy-

kezelés alatt állottak és annak folytatásául orvosi vélemény alapján elkerülhetetlenül szükségesnek bizonyul a gyógyfürdő használata. — Három magánfelet önként belépőül vett föl ezután az igazgatóság, minthogy orvosi bizonyítvánnyal egészségüket igazolták és a megfelelő életkort még nem lépték túl. A nagyváradai pinczér-egylet zászlószeget küldött augusztus 29-iki zászlófelavatási ünnepélyéhez; az igazgatóság, tekintettel arra, hogy a pinczér-egylet összes tagjai a pénztár kötelékéhez tartoznak, a szegéert kivételesen 10 forintot megszavaz és megbizta *Láng* József elnököt, hogy a zászlóavatáson a pénztárt képviselje. — Az elnökség bemutatja a pénztár felügyelő bizottságának július 19-én fölvetett jegyzőkönyvét, — melyben a megejtett pénztárvizsgálatról tesz jelentést és a pénztárkezelés pontossága fölött teljes elismerését nyilatkoztatja. A komádi-i előjáróság véleménye alapján az igazgatóság a bizalmi férfi tisztséggel *Tóth* Károly komádi-i iparost bizza meg. Tudomásul vették *Grimm* Ferencz dr. dobresti orvos levelet, a melylyel elköltözés miatt pénztári orvosi tiszterrel lemond; az igazgatóság utódját fogja kinevezni. *Sarkadi* Ignác titkár terjesztette elő havi jelentését, a melyet a következőkben vettek megalábolással tudomásul; a pénztár június havi bevétele a májusi álladékkal 10764 korona 58 fillér, kiadása 4749 korona 80 fillér; egyenleg július hóra 6014 korona 78 fillér. Junius hó folyamán belépett 478, kilépett 641 tag, a fogyás volt 163; a taglétszám 5400-on felül van. Junius hónapban 658 betegezési eset volt, a melyből 543 volt nagyváradai és 414 vidéki. Végül tudomásul vették a kereskedelemügyi miniszter leiratát, melylyel a pénztár 1898 évi zárszámadásait jóváhagyja.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügyminiszter a furtai kölcsönös házassági illetve temetkezési egylet alapszabályait jóváhagyta.

Igazságszolgáltatás.

A vásárcsarnok tolvaja. A télen sürrün panaszkodtak a vásárcsarnok elárúsítói, hogy a portékájukat naponként megdezsalmálják. A gyanu Schwandtner Istvánra, a vásárcsarnok éjjeli őrére esett, a kit meg is figyeltek. Két altiszt állott lesbe s ezek csakugyan rajta érték Schwandtneret, a mint egy csomaggal a hóna alatt éjjel kiosont a vásárcsarnokból. A tetten ért őrt rögtön elesapták s a károsok ezenfelül fel is jelentették lopás miatt. Az ügyet ma tárgyalta a büntető járásbírósnál Baumann Mór kir. aljárásbíró. Pákh Mihály vásárcsarnoki felügyelő előadta, hogy a vádlott ellen már az is szitotta a gyanut, hogy többen látták, amint éjjelenként kijárt a csarnokból, holott az őrnök szigorúan tilos esti 8 órától hajnali 5-ig csak egy perczre is távozni. Schwandtner pedig többször átfutott a Kovacsics György szomszédos koreszmájába.

A vádlott, Schwandtner a leghatározottabban tagadta a lopásokat.

Bíró: Hisz itt a két altiszt szemébe mondták, hogy tetten érték.

— Nem igaz!

— Hát nem találtak egy csomaggal kigrani?

— Miért nem vették akkor el?

— Ebben igaza van, ezt elhibázták. S az nem igaz, hogy maga átfutkosott a Kovacsics vendéglőjébe?

— Átjártam egy-egy deczi pálinkára, de nem lopott holmival.

— Mióta elesapták, micsoda most maga?

— A városnál vagyok.

— És a város alkalmaz egy ilyen tolvajt?

— Útcaszeprő vagyok, — mit lophatok ott.

— Mit? Ellopja maga a — kövezetet is.

A bíró ezután Kovacsics György vendéglőst, aki orgazdaság miatt került a bíróság elé, hallgatta ki. Vallomása szerint tény, hogy Schwandtner éjjelenként többször megfordult az üzletében, de oda soha semmit nem hozott. Tiltakozik tehát az orgazdaság vádjá ellen. — Baumann bíró ezután ismét a lopásokkal vádolt őrt vette elő, de ez tovább is körömszakadtig tagadott.

— Pedig bizonyos, hogy maga a tolvaj, — szólt rá a bíró.

— Nem vagyok én.

— Mint van akkor, hogy a mig maga volt az ör, minden éjjel loptak, mióta meg elcsapták, nincs panasz?

— Nem tudom, de én sohasem loptam.

Még két tanut hallgattak ki, azután a bíró úgy Schwandtner, mint Kovacsics vendégülst felmentette, mert az elítélésre kevés volt a tanuk vallomása. Akkor ugyanis, a mikor Schwandtnerre ráestek, meg is kellett volna őt fogni, mert csak úgy lehetett volna konstatálni a lopást. A hibát tehát maguk a vásárcsarnok emberei követték el.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: dr. Imrik Péter.

1792 A biharmegyei takarékpénztár — Osztreicher Lázár.

1841 Oláh Lajos s. t. — özv. Oláh Sándorné.

1842 A magyar jelzálog hitelbank — Rózsa Imre s. t.

1887 Kurländer és t. — Fischer Márton.

1896 Dr. Keresztes Gyula — Kollarov Arszáné.

1899 Argyelán Mihály s. t. — Szelezsán Juon.

1949 Havay Erzsébet s. t. — Juhos György.

1950 Özv. Polyák Jánosné — Gyurik Mihály.

1951 Leipnik Nándor s. t. — Polinazsek

Venczel.

1952 Grosz Pál — Szuehy Pál.

1970 Bere Zsuzsanna — Szabó László.

1986 Szabó Zoltán — Nikolics István.

1987 Szabó Zoltán — Nikolics István.

1991 A békési népbank — Csurai István s. t.

1998 Hajós Izsó cég ügye.

SPORT.

Czellövészet. A polgári lövőházban f. hó 16-án és 23-án tartott lövészeteken kilövetett 890 lövés 482 találóban 2703 kör, 87 tarack és 27 mély lövéssel.

Tizenegyes kört löttek: Aufrecht Alajos 5, ifj. Tóth Ferencz 4, Mezey Mihály 3, Klein Ignác 2, Balogh Döme és Kelen egyet-egyet.

Tizenkettős kört löttek: Aufrecht Alajos 3, Mezey Mihály és Kelen Béla 2—2, Kunz Gusztáv, ifj. Tóth Ferencz, Balogh Döme és Csatáry József egyet-egyet.

Díjat nyerték mély lövésre: Mezey Mihály és Aufrecht Alajos.

Körlövészekre: Ifj. Tóth Ferencz és Mezey Mihály.

Junior díjat mély lövésre Csatáry József és Klein Ignác nyertek.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Kedd: *Aszalai uram leányai.* Szathmáry Árpád II. vf.

Szerda: *Utazás egy apa körül.*

Csütörtök: *Sabbinók elrablása.* Szathmáry Árpád III. vf.

Péntek: *Párisi rongyszedő.* Szathmáry Árpád IV. vf.

Szombat: *Utazás egy apa körül.*

d. u: *Goldstein Számi.*

Vasárnap este: 1848. *

Durand és Durand.

Szathmáry Árpád a közkezdveltségnek örvendő »Szatyit« egy frenetikus taps, majd egy harsogó kacagás üdvözölte első fellépte alkalmából. Az idő azonban megirigyelte az állkapcsoknak eme kellemes rángatózását, mert olyan zápor zuhogott egyszerre a rozszant fabódé nyakába, melytől pantomimikává vál-

tozott a torokszakadtából való kiabálás is. Már-már a függöny leeresztésre került volna a sor, mikor a zápor, a milyen hirtelen jött, olyan hirtelen el is állott, Szathmáry Árpád pedig Coquardier szerepében ragyogtatta tovább tehetségét, mely nyilvánul a komikus hatás különféle nemeiben s emellett folyton discret, finom tud maradni, a mi csak művészi tehetségek sajátja.

Jó szerepfelfogással játszottak a komikum mestere mellett *Miklósi Ilona*, *Janovics Jenő*, *Laczko Aranka*, *Leövey Leó*, *Horváth Paula* (Paguette) mint minden ilyen genre alakban rendkívül sikkes és kifogástalan játéku. *Kardos Andornak* Durand fűszerkereskedő szerepében volt alkalma megmutatni tehetségét. (b. i.)

Műsorváltozás. Sorrendjében változik meg a műsor, a mennyiben szerdán *A gésák*, csütörtökön *Utazás egy apa körül* kerül színre és *Szathmáry Árpád* két vendégförlépe pénztekre és szombatra marad.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irtá: Neidegg, fordította: Szirtes.

61

Rajztanítópartfogásba vette és szerzett neki néhány tanítványt. Eddig rajztanítással és kézimunkával tartotta fenn magát, mert atyja halála óta hiába keres állást mint nevelő; úgy látszik, nagyobb a kínálat, mint a kereslet.

— Ugy látom, hogy egészen azon állásra van teremtve, melyet neki szántam.

— Kétségtelenül, csak meg kell tőle kérdezniem, hogy elfogadná-e, mert nem akaratlan báb.

— Csak ne ígérjen neki nagyságos asszonyom biztosat, hiszen még nem is tudom, hogy akarják-e őt?

— Ha Mari kisasszonyt jól fogja jellemezni, szívesen fogadják őt. Még ma este meglátogatom, kegyed pedig ír a grófnénak. Ha mind a ketten neki fekszenek, valóban csodálatos volna, ha nem tudnók a szegény teremtést a hinárból kiszabadítani.

Ugy látszott, hogy a jó Isten is egy akaraton van velők. Midőn Ganermann hazaért, Heisterberget találta lakásán. A gróf igen barátságosnak mutatta magát és kijelentette, hogy egyedül azért jött G. városába, hogy kedves barátját viszontláthassa. Egyik hugát látogatta volt meg s eleinte az volt a szándéka, hogy haladéktalanul visszatér Eggendorfba; utközben azonban megváltoztatta tervét, hogy néhány órát tölthessen Ganermann társaságában. A legközelebbi vonattal tovább indul.

Kellemesen hatott Ganermannra, hogy a gróf nem fejezte ki csodálkozását nevének távolléte fölött s nem is czélt a mult esti eseményekre, hanem szokott barátsággal teljesen hétköznapi dolgokról beszélgetett. Midőn beszéd közben édes anyját említette, Ganermann alkalmasnak vélte a pillanatot, hogy védenézet ajánlhassa. Kérdézősködött, hogy a társalgónői állás be van-e már a kegyelmes asszonynál töltve?

— Azt a meszeszerű teremtést mindedig még csak keresik, — válaszolt nevetve a gróf.

— Én azt hiszem, hogy találtam valakit, a ki megfelelne a grófnénak, bár nem meszeszerű alak, hanem igen kellemes hölgy.

— Hány száz esztendő?

— Fiatal, sőt esinos, ha másoknak hihetek, bár magam nem mondhatnám.

Most előadta, hogy miként ismerkedett meg Rodenau kisasszonynyal és futólagosan említette sorsát.

— Ezt majdnem regényszerű és szép volna ha segíthetnénk szegénykén Talán mindjárt megtörténhetik. Holnap reggel már meglátom édes anyámat és tudtára adom, hogy kegyedhez fordulhasson.

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

Személyi hírek.

Bécs, jul. 24. Thun gróf miniszterelnök tegnap este Kwassitzból ide visszatért.

München, jul. 24. A dán király tegnap este ide érkezett. (Magy. Táv. Ir.)

A belgrádi merénylet.

Bécs, jul. 24. A »Weiner Allgemeine Montagzeitung« arról értesül, hogy Schiessl belgrádi osztrák-magyar követ azonnal a Belgrádban történt első elfogatások után szóbeli uton barátságos előterjesztéseket tett a szerb kormánynak, hogy az elhatározásokra mérséklőleg hasson. (Magy. Táv. Ir.)

Belgrád, jul. 24. (Saj. tudósít. táv.) *Petrovics* Vukasin pénzügyminiszter felkereste *Pasicsch Tausanovics*-ot és *Milán* megbízásából ígérve szabadon bocsátásukat, ha elhagyják végleg a radikális pártot és feloszlatták. A két férfiú visszautasította az ajánlatot, mert nem kegyelmet kérnek, hanem biráktól igazságos ítéletet.

Franciaországi események.

Páris, jul. 24. A »Petit Bleu« jelentése szerint Delaroché-Vernet idézést kapott az államügyészségtől. (Magy. Táv. Iroda.)

Páris, július 24. A Dreyfus-pör tárgyalásán 200 újságíró lesz jelen s azt hiszik, hogy naponként negyedmillió szót telegrafálnak.

Gyilkos villám.

Berlin, jul. 24. A reggeli lapok szerint a tegnap dühöngő vihar alkalmával a charlottenburgi keréversenypályán 40 emberbe, akik egy sodronykerítéshez támaszkodtak, bele ütött a villám. Három közülök életét veszette, négyen súlyos és tizenhatan könnyű sérülést szenvedtek. (Magy. Táv. Ir.)

A spanyol bank.

Madrid, jul. 24. A spanyol bank bizottsága elhatározta, hogy az előbbi egyezményt fenntartja és a pénzügyminisztert felkéri ama törvény végrehajtására, a mely a jegyforgalom határát 2500 millió pesetában állapítja meg. (Magy. Táv. Ir.)

Szerencsétlen elgázolás.

Heidenheim, jul. 24. Geingen és Hermaringen között a vonat elgázolt egy társaskocsit. Öt ember életét veszette, hat pedig megsérült. (Magy. Táv. Ir.)

Japán és Kína.

London, jul. 24. A »Times« jelenti Pekingből f. hó 28-iki kelettel: Japán befolyása egyre nő. Japán és Kína mindjobban közelednek. Két kínai biztos július 8-án Shanghaiból Tokióba utazott, állítólag csupán kereskedelmi megbízatással. A biztosok azonban értékes ajándékokat és az özvegy császárné jóváhagyásával Ching herceg által fogalmazott császári megbízóleveleket is vittek magukkal. (Magy. Táv. Ir.)

SZATHMÁRY ÁRPÁD

— a budapesti Vigszínház tagjának — második vendég-főllépte.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadbrélet 84. szám.
Páros.

Kisbrélet 84. szám.
Páros.

Ma kedden, 1899. július 25-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Aszalai uram leányai.

Színmű 4 felvonásban. Irta: L. Arronge H. Magyarosítottta Ujházi Ede. (Rendező: Vendrei Ferencz.)

SZEMÉLYEK:

Aszalai Mihály, jó módu műkertész	Szathmári Árpád.
Borbála, neje	Laczkó Aranka
Emília	Horváth Paula
Róza } leánya	Miklósi Ilona
Sárka }	Turchányi O.
Pataki Sándor, lakatos mester	Bónis Lajos.
Szántai Leó, gazdag gyáros	Tompa K.
Terémi báró	Bihari Ákos
Csengeri, kesztyűs	Szerdahelyi Ferencz
Csengeriné	K. Árpási Kata.
Szedlacekné	Váradiné.
Parányi Eduárd, gyógyszerész	Iványi A.
Kegyes, orvos	Török Károly
Erzsike, szolgáló Aszaliéknál	Farkas Emma.
Pista, lakatos inas	Heltai N.
János	Várad Miklós.
József	Szabó J.
Magda, szántaiék szolgálatában	Miklósi M.
Egy szobaleány	Lengyel Margit.

Hely árak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sor 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár, és a g. diákjépfő atou Kap szinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szerdán, 1899. július hó 26-án.

A G É S Á K.

Operette 5 képből. Irta: Cottens és Oavault.

KÖZGAZDASÁG.

Bécs, július 22.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	383.50
Magyar hitel	382.—
Allamvasut	344.50

Értéktőzsde.

Budapest, július 25.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	829.—
Magyar hitel	469.—
Allamvasut	768.—
Rimamurányi	544.—
Magyar jelzálog	244.50
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	65.08

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	96.40

Magyar vasuti kölcson aranyban 4/0%	120.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/0%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	34.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	96.25
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	161.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	138.50
Osztrák járadék papirban	100.40
Osztrák járadék ezüstben	100.20
Osztrák járadék aranyban	119.50
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.—
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	387.75
Osztrák hitelintézeti részevény	382.—
Párisi vista	344.75
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	120.65
20 márkás arany	47.82

A szerkesztővel felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és koesi-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban. 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolcsóbb árban.

Árjegyzek kívánatra ingyen!

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piacz-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 19-50

Legolcsóbb bevásárlás!

Nagyvárad-Peczeszöllősi gőzsörgyár.

(Pecze-Szöllős, Nagyvárad mellett.)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy most már saját maláta gyárunkban gyártott malatából főzött kitünő mennyiségű és régen raktározott

—== Márcziusi és László söreinket ==—

hozzuk forgalomba.

Eme sörök különösen üdítő izük és tartósságuknál fogva a legnagyobb kelendőségnek örvendenek. Örömmel hozzuk továbbá a n. é. közönség tudomására, hogy vállalatunkat ujabban

—== JEGGYÁRRAL és HÜTŐKÉSZÜLÉKKEL ==—

láttuk el; midőn is bátrak vagyunk tisztelettel megjegyezni, hogy a mű-jég, mely már egészségi szempontból is előnyös, bármely célra felhasználható és különösen tartósságánál fogva előnyös.

Sör és jég megrendeléseket a gyári telepünkön P.-Szöllősen (Telephon 132 sz.) avagy városi irodánkban Nagyváradon (Telephon 62 sz.) kérünk.

Megrendeléseket Nagyváradon házhoz szállítva bérmentve eszközünk.

(199.) 5-8.

Kiváló tisztelettel:

NAGYVÁRADI SZÖLLŐSI GŐZSÖRGYÁR.